WAAR LEEFT HET ZEEHONDENPELSSLAKJE?

door

Marien Faber

In het artikel van De Bruyne en Hoenselaar (1991) over mollusken uit wier in de haven van Lagos (Algarve) in CB no. 258, wordt maar liefst een vijftal vertegenwoordigers van het geslacht Chauvetia genoemd, waaronder "C. pellisphocae (Reeve, 1844)". Deze naam is mogelijk overgenomen uit Van Aartsen et al. (1984), die hiermee een kleine, Lusitanische Buccinum-achtige aanduiden.

De naam "pellisphocae" treffen we ook aan in het werk van De Jong en Coomans (1988:110), als "Crassispira pellisphocae (Reeve, 1845)". Zij volgen Maes (1983) die dit als een West-indische soort uit de familie der Turridae opvat.

Opnieuw is er sprake van Reeve als auteur, die kennelijk gelijkenis zag tussen het uiterlijk (qua kleur) van twee kleine gastropoden en de huid of pels (pellis) van de zeehond (phocae).

Enig onderzoek leert echter, dat Reeve in 1844-45 slechts één keer het epithet "pellisphocae" introduceerde, en wel als Pleurotoma pellisphocae (Conchologica Iconica, pl. 29 fig. 263). Deze plaat is gedateerd december 1845.

Wat verder opvalt is dat de beschrijving en de afbeelding niet met elkaar overeenkomen: de tekst in Reeve (1845) verwijst duidelijk naar een Crassispira, terwijl de bijbehorende afbeelding eerder doet denken aan een Chauvetia.

Maes (1983), die - net als ikzelf - het originele type-exemplaar heeft bekeken, noemt de afbeelding "zeer misleidend" Een ouder oordeel over de vroege afbeeldingen uit de Conchologica Iconica vinden we bij Tomlin (1934) die deze afbeeldingen "over het algemeen opvallend slecht" noemt, en het vermoeden uitspreekt dat Reeve destijds nog niet "gewend was aan het tekenen van zeer kleine schelpjes".

Hoe dan ook, type-exemplaar en beschrijving geven nu eenmaal de doorslag. En voor de Lusitanische Chauvetia is derhalve een andere naam nodig. Aangezien ikzelf onvoldoende op de hoogte ben van de Oostatlantische molluskenfauna heb ik momenteel geen alternatief voorhanden. Het is dus wachten op een malacoloog die zich eens goed in het genus Chauvetia verdiept. Zoals Van Aartsen et al. (1984) al aangeven zijn er meer problemen in deze, kennelijk alleen door Nordsieck uitvoerig behandelde groep.

Rest er nog één vraag: wie heeft de naam pellisphocae aan een Europese soort gekoppeld? Nee, dat is vermoedelijk niet Nordsieck geweest. Die noemt weliswaar in 1968 (p. 135) "Chauvetia pellisphocae (Reeve)" van "Tanger-Mogadir, Westindien" (!), maar Tomlin (1934) rept ook al over Chauvetia, ondanks het feit dat hij volkomen terecht Pleurotoma cancellata Reeve, 1846 (non Eichwald, 1833) in de synonymie van P. pellisphocae plaatst. Laatstgenoemde soort is ook qua afbeelding in Reeve

duidelijk een Crassispira.

Literatuur

AARTSEN, J.J. VAN, H.P.M.G. MENKHORST & E. GITTENBERGER, 1984. The marine Mollusca of the Bay of Algeciras, Spain, with general notes on Mitrella, Marginellidae and Turridae. - Basteria, Suppl. 2: 1-135.

BRUYNE, R.H. DE & H.J. HOENSELAAR, 1991. Zeeschelpen zoeken op het land (Algarve, Portugal). - C.B. Ned. Malac. Ver. 258: 791-793.

JONG, K.M. DE & H.E. COOMANS, 1989. Marine gastropods from Curaçao, Aruba and Bonaire. - Stud. Fauna Cur., 69 (214): 1-261.

MAES, V.O., 1983. Observations on the systematics and biology of a Turrid Gastropod assemblage in the British Virgin Islands. - Bull. Mar. Sci., 33: 305-335.

NORDSIECK, F., 1968. Die europäischen Meeres-Gehäuseschnecken (Prosobranchia) vom Eismeer bis Kapverden und Mittelmeer. i - vii, 1 - 273. Stuttgart.

REEVE, A.L., 1843-1846. Conchologica Iconica, Pleurotoma. pls. 1-40. London.

TOMLIN, J.R. LE B., 1934. Notes from the British Museum V Reeve's "Monograph of Pleurotoma". - Proc. Malac. Soc. London, 21: 37-40.

Summary: The nominal taxon Pleurotoma pellisphocae Reeve, 1845 is nowadays used for two different species, viz. the West-Indian turrid Crassispira pellisphocae (Reeve, 1845), and a Lusitanian buccinid "Chauvetia pellisphocae (Reeve, 1844)". As the first interpretation is considered to be correct, the latter biological species is in need of another (?new) name.